

Obsah

- 1. Úvodem**5
Archeologie o kulturním kontaktu Slovanů s říší Karla Velikého okolo 800 (1) Slovanská aristokracie, přijetí křesťanství a vznik států (2) Národní dějepisectví a vznik středoevropských národů a států (3) Archeologie a historie (8) „Politická antropologie“ jako úkol (9)
- 2. Střední Evropa od pádu římského impéria po Karla Velikého**12
Geografie střední Evropy na konci římské epochy (12) Etnogeneze a migrace, Slované (13) Germáni v Karpatské kotlině po pádu hunské říše, Gótové, Gepidé (14) Langobardi a Bavoři (16) Příchod Slovanů do českých zemí (17) Langobardsko-gepidské války (18) Příchod Avarů (19) Bajanův kaganát (20) Avari a Slované, usazení Slovanů v Panonii (21) Avari a Byzanc (23) Obležení Konstantinopole roku 626 (24) Avarský útlak (25) Pověst o „rozchodu Slovanů od Dunaje“ (26) Povstání Slovanů pod vedením Sama (25) Dagobert I. a Samo (28) Kde ležel Wogastisburg? (29) Krize avarského kaganátu (30) Přechod Avarů k zemědělství (31) Francká říše (33) Geografický a kulturní obraz střední Evropy za Karla Velikého (33)
- 3. Korutanci a Bavoři (743–789)**38
Conversio Bagoariorum et Carantanorum (38) Misie v Korutanech (40) Kníže Borut (41) Kníže Chotimír a přijetí křesťanství (42) Biskup Virgil a Modestova misie (43) Lokalizace Modestových kostelů (44) Povstání proti Bavorům a proti křesťanství (46) Kníže Waltunc, kněz Ingo (47) Gens Carantanorum (48) Nastolovací rituál (49) Kosezi (51)
- 4. Avarské války Karla Velikého (782–805)**53
Sesazení bavorského vévody Tassila a Avari (54) Hranice na Enži (55) Její obchodní význam (56) Karlova výprava proti Avarům roku 791 (57) Cesta Sasů a Frísů „přes Čechy“ (58) Jde skutečně o území dnešních Čech? (61) Pravděpodobná účast Čechů na této výpravě (62) Zhroucení se kaganátu roku 795 (63) Jeho příčiny (64) Útok „Vojnomíra Slovana“ ve službách Ericha z Friaulu na avarský „hring“ (65) Pipinova výprava proti Avarům, jednání s no-

vým kaganem, vyplenění „hringu“ roku 796 (66) „Povstání“ Avarů v letech 799–803 (67) Účastnil se boje s Avary i bulharský chán Krum? (68) Jistě ne, hlavními nepřáteli Avarů se stali Slované, kapkan Theodor se domáhal roku 805 ochrany před nimi (69) Další avarští hodnostáři požádali o ochranu u Karla a přijmuli křest (69) Chaos v Avarii (70)

- 5. Karel Veliký a Čechové (805–806) 71**
Proč zaútočil Karel na Čechy? (71) Prameny o válkách z let 805 až 806 (72) Výprava do Čech roku 805 (74) Její cíl „planities Behaim“ – střední a dolní Poohří (75) Obléhání Canburgu (76) Pokusy o jeho lokalizaci (77) Je jím okolí Litoměřic? (79) Další výprava roku 806, účast Pipinových Langobardů, Chronicon Gothanum (81) Tribut uložený Čechům, Pipinem? (83) Proč se Čechové poddali? (83) Kdo byl kníže Lech? (84)
- 6. Podunají a Ljudevitovo Posáví (805–828) 86**
Vyhlažovací válka Slovanů proti Avarům (86) Kdo byla „knížata Slovanů“ sedících okolo Dunaje roku 811? (87) Conversio o hrabatech v Panonii (88) Konec Avarů. Karlovy pokusy o jejich christianizaci, synoda „na Dunaji“ roku 796 (89) Pověření Arna ze Salzburgu misii u Avarů, neslavný konec tohoto pokusu (90) Posávi, Istrie a Liburnie s dalmatskými městy (91) Válka s Ljudevitem Posávským (92) Druhá válka (93) Třetí válka a Ljudevítova dobrodružná smrt (94) Byl Ljudevít Chorvatem? Konstantin Porfyrogenetos o „Kotzilisovi“ (95) Další osudy Posávi, Ratimir (96)
- 7. Dalmácie, Slované a Bulhaři na východě Karpatské kotliny (okolo 800–838) 97**
Borna, „dux Dalmatiae“ (97) Borna jako franký „dux gentis“ (98) Byl ale knížetem velkého kmene Chorvatů? (99) Chorvatská etnogenetická pověst (100) Vznik chorvatského státu ve druhé čtvrtině 9. století, avarské vlivy (101) Slované na sjezdu ve Frankfurtu roku 822: Čechové, Moravané jako poddaní říše (102) Obodrité-Prædenecenti (103) Vzestup bulharského chanátu za Kruma a Omurtaga, jeho domnělá „slavizace“ (104) Omurtagův útok na Timočany a pak na Obodrity, jeho vyjednávání s Ludvíkem Pobožným „o hranicích“ roku 824–826 (105) Bulhaři r. 827 útočí na Dolní Panonii na Drávě a obsazují ji, sesazení markrabího Baldericha roku 828 (106).
- 8. Vznik mojmírovské Moravy (okolo 790–831) 107**
Hradiště na řece Moravě (107) ... a na západním Slovensku (109) Počátky kostrového pohřbívání, knížecí hroby (110) Conversio o Pribinovi (112) Svěcení Pribinova kostela v Nitře – jedná se o vsuvku v Conversio (113) Došlo k tomu roku 828? (114) Nitra nepatřila nikdy k pasovské diecézi (115) Vypovězení Pribiny Mojmí-

rem z Nitry brzy po roce 832/833 (116) Křest „všech Moravanů“ roku 831 (117) Spolehlivost této zprávy (118) Pozdější tvrzení Moravanů, že přijali křest z Říma (121) Pribina postavil kostel v Nitře ještě jako pohan. Proč? (122) Stavěl ho jako katechumen, jímž se stal, když slíbil přijmout křesťanství při sňatku s bavorskou aristokratkou z rodu Vilémovců (124) Počátky mojmírovské Moravy v letech 800–831 (125)

9. Pribina a Mojmir (831–832)127

Změny v uspořádání hradišť na Moravě a Slovensku a proměny ve společnosti (127) Význam křtu Moravanů (129) Charakter Mojmírovovy moci (130) Byl Pribina „kmenovým knížetem“? (131) Obsazení západního Slovenska a Frankové (132) Geograf bavorský o dvojitých Moravanech (132) Nitranští „Merehani“ jako „Takémoravané“ (133) Jejich území (133)

10. Krize říše a pokus o obnovení poměrů na východní hranici; válka s Čechy (830–853)136

Situace na východní hranici říše okolo roku 830, pád avarského kaganátu (136) Vzestup slovanských knížat (138) Bezradná východní politika Ludvíka Pobožného, zejména vůči Bulharům (139) Počátky krize říše po roce 800 a první léta Ludvíka Pobožného (140) Příčiny krize (141) „Reforma“ říše, církve a šlechta (142) Národní dějepiscetví a rozpad říše Karla velkého (143) Ordinatio imperii roku 817 (144) Povstání roku 830 (145) Verdunská dohoda v roce 843 a vznik východofranké říše (146) Situace na východní hranici se Slovy (146) Odvrhnutí nadvlády říše v letech 830–843 (147) Ofenziva Ludvíka Němce, nejprve proti Obodritům roku 844 (148) „Preventivní“ reakce Čechů, křest českých knížat roku 845 (149) Útok Ludvíka Němce na Moravu roku 846 a dosazení Rostislava (150) Proč se vracel přes Čechy? (151) Usazení Pribiny u Blatenského jezera (153) Pribina a Rostislav jako „duces“ (154) Válka s Čechy roku 849 (155) Bitva v zemské bráně (156) Poměr české a franké aristokracie: „propustná hranice“ (157) Hrob kolínského knížete a pozůstalost Eberharda z Friaulu (157) Nešlo o boj proti „pohanům“ (159)

11. Rostislav, Čestibor a Vistrachovi synové (855–857) . .161

Albigis na Moravě roku 852, Rostislav jako „dux gentis“ (161) Útok Bulharů a Slovanů (ne Moravanů) na říši roku 853 (162) Ratbodova zrada (163) Tažení Ludvíka Němce na Moravu roku 855 (164) Ludvíkova porážka (165) Sesazení Ratboda a dosazení Karolomana, Rostislav v postavení „krále“ (166) Válka se Srby (167) Srbská knížata (168) Válka s Čechy roku 856 (169) Další válka roku 857, Vistrachův hrad (170) Šlavitahova „tyranská“ vláda (171) Knížata a hrady (172)

12. *Na cestě k „Velké“ Moravě (858–870)*174
Neúspěch politiky Ludvíka Němce, směřující k obnově nadvlády nad gentes při východní hranici říše (174) Poslední, avšak neuskutečněný pokus roku 858 (175) Karoloman se spojuje s Rostislavem (176) Jeho vzpoura proti otci roku 860 (177) Ludvík Němec zahajuje čistku mezi bavorskou šlechtou (178) Rostislav je na vrcholu moci (178) Plán na zřízení arcibiskupství pro Moravu (179) Jako první krok žádá v Římě „učitele“, který by sjednotil církevní praxi na Moravě a vyučil domácí kněze (180) Po neúspěchu v Římě se s touto žádostí obrací do Byzance (181) Argumentem pro církevní osamostatnění Moravy je, že pasovský biskup Hartwig onemocněl a nemůže spravovat diecézi, tedy i Moravu (182) Ludvík Němec jedná o spojení s bulharským Borisem a útočí na Karlomana v Korutanech (183) Michal III. vysílá na Moravu Konstantinovu misií (184) Měl při tom nějaký politický záměr? (185) Spojil se Ludvík Němec s Borisem proti Rostislavovi? Výprava na Moravu roku 863, Rostislav se, obležen v Děvíně, poddává (186) Šlo o slovenský Děvín? (187) Ludvík Němec přiděluje synům údíly, povstání Ludvíka Mladšího, pro které se snaží získat i Rostislava (189) Útěk hraběte Gundakara na Moravu (190) Borisova žádost o misionáře (191) Vyslání nového pasovského biskupa Hermanaricha do Bulharska roku 867, spor o moravskou misií (192) Odchod Konstantina a Metoděje z Moravy (193) Velký útok Ludvíka Němce na Moravu roku 869 (194) Svatoplukovo „regnum“, Rostislavova nevýznamná porážka (195) Svatoplukova zrada (196) Historika o pokusu dát zavraždit Svatopluka na hostině (197) Rostislavovo zajetí a vydání Ludvíku Němci, obsazení Moravy Karolomanem roku 870 (198) Povstání Moravanů, výprava proti nim, Svatopluk se ujímá vlády na Moravě (200) Definitivní upevnění moravské státnosti, vznik Velké Moravy (201)

- Exkurz „Pravda“ Moravanů*202
Jedinečná nákončí v podobě knihy nalézaná na Moravě: kodex ve vazbě typu „cruce gemmata – kříž s drahokamy“. Kříž jako bojové znamení franckého vojska (203) Analogie nákončí na obrazech Krista v majestátu. Kristus tu drží v ruce „knihu života“ sepisující ty, kteří budou spaseni (204) Na nákoncích jde ale spíše o „lex Dei“ vůbec, o to, co Moravané nazývali „pravdou“ (205) „Pravda“ jako praslovanský řád života, nákončí se přihlašují k „pravdě“ křesťanů (206)

- Rodokmen Karlovců v 9. a 10. století*208
Poznámky211
Seznam pramenů a literatury327
Rejstřík361
Obsah381